

Un Tomb

Masquefa - Juny 2005

LA NIT DE SANT JOAN

Cada 23 de juny, celebrem el solstici d'estiu, el sol està en el seu punt més alt de tot el cicle anual i es el moment que escalfa més la terra. Es en la nit de Sant Joan quan la terra i l'aigua es presenten amb la seva màxima esplendor, els animals, també adopten virtuts especials, així doncs, beure llet o menjar set ous fa entendre el llenguatge dels animals de pèl o de ploma, les herbes remeieres cobren virtuts guaridores si a mitja nit ens freguem amb elles, una tradició entre els romans, sortir a collir la "verbena" (el gram negre), d'on la festa pren el nom de la revetlla..

Però el solstici d'estiu no es una costum iniciada pels romans, sinó que a Europa tenen un mateix origen cèltic. Els druides o sacerdots cèltics, convençuts que tard o d'hora, el foc i l'aigua s'ensenyoririen del món, creien imprescindible adorar-los i sacralitzar-los.

Així, s'inicia la tradició d'encendre fogueres en la nit més curta de l'any i s'acostuma a repetir les nits següents, les cendres seran llençades als camps per purificar-los i els cultius, creixeran més productius. La natura reneix i adopta un caire de fecunditat extrema, es costum sobretot a Irlanda, on la cultura celta encara té molta força que les parelles aprofitin aquesta nit per saltar per damunt del foc per assegurar-se la descendència. La rosada que cau en aquesta matinada cura 101 malalties i fa més bell i jove a aquell que s'impregni tot el cos.

Aquella nit té una llegenda gairebé unànime a tot el món i apareixen dones d'aigua, follets i altres éssers màgics, nyitos, cucales, gambutzins, llufes, ferams, males bèsties, En Peirot, banya verda, pixarelles, fumeres i l'anima d'en Cantiret que salta i balla per la paret, aprofiten per sortir i ser vistos per l'ull humà, tots ells se'n pensen alguna i corren darrera de les dones, els estiren les faldilles o bé fan festa amb els dimonis i les bruixes.

Amb l'arribada de l'hegemonia cristiana a Europa, l'Església, com amb altres ritus precristians, l'adapta al seu credo i la fa seva. Així, una festa mil·lenària i d'origen mític es converteix en religiosa. Segons l'Evangelí el pare de Joan Baptista, el sacerdot Zacaries, havia perdut la veu per dubtar que la seva muller Isabel estigués embarassada. Però quan va néixer el nen, tal i com li havia predit l'arcàngel Gabriel, l'afonia li va desaparèixer en un tres i no res. Boig d'alegria, en Zacaries va encendre fogueres arreu per anunciar a parents i amics la notícia. Quan, segles després, es cristianitza aquesta festa, la nit del 23 al 24 de juny es converteix en una nit santa i sagrada, sense perdre la seva aurèola màgica i conservant dos elements pagans: foc i aigua. El foc simbolitzat per Zacaries. I l'aigua que, com indica el mateix nom del sant (Joan Baptista), purifica les animes.

Tant se val que sigueu cristians o pagans la nit de Sant Joan gaudiu de la revetlla, el foc i recordeu aquests refranys:

- Qui encén foc per Sant Joan no es crema en tot l'any.
- Les herbes de Sant Joan, tenen virtut tot l'any.
- Per Sant Joan, tot neix i tot creix.
- Nit de Sant Joan, nit d'amoretetes.
- Per Sant Joan, tot es fa gran
- La qui es gronxa per Sant Joan, aviat troba galant.
- Si estimes el teu galant, no li dones cols per Sant Joan.

- Sangria per sant Joan, salut per tot l'any.
- La pluja de Sant Joan podreix la fruita al camp.
- Si per Sant Joan plou, quaranta dies plou.

Xavier Pérez Fornés